

YAKIN BİR TARİHTE İSTANBUL ECZAHANELERİNİN DURUMU ve TÜRK ECZACILARININ CANLANMASI

Ecz. Kimyager
İsmail Hakkı Yeşilyurt
Emekli Sıhhat Müfettişi

1924 senesinde İstanbul lisesinde hocalık yaptığım bir sırada Ankara'da bulunuyordum. Karaoğlan çarşısında rahmetli Refik Saydam'a rasladım. Merhum ile Askeri idadi ve Tibbiyede 6 sene beraber bulunmuştuk, ve sınıf arkadaşlığımız samimi idi. Merhum güler bir yüzle beni otomobiline alarak Vekâlet binasına gittik. Konuşma sırasında hocalıktan nekadar maaş aldığımı sordu? 4000 kuruş deyince o halde bizde de bu kadar aylıklı müfettişlik münhaldir bu vazifeyi size verelim, dedi. Bunun üzerine teşşekkürle beraber biraz düşünüyüm, dedim. İki gün sonra müvafakat cevabı verip İstanbul'a döndüm. Bir kaç gün sonra tayin emri geldi. İstanbul eczahanelerini ayak üstü bir gezdim. Bir çoğunun hem ilâcsız hem de işsiz olduğunu görerek çok üzüldüm. Çünkü bilindiği gibi Saltanat zamanında İstanbul'da Saraylarda, Babıâli vs. resmi dairelerde en az büyük küçük kırk, elli bin memur vardı. Ve İmparatorluğun büyük gelirinin hemen üçte birisi burada sarf olunurdu. Ankara merkez ve İstanbul bir vilâyet olunca bu büyük geliri kaybetti. Ve İstanbul bir vilâyet bütçesine münhasır kaldı. Bundan başka İstanbul'un üçte biri yanmış ve kül olmuştu. Elimizden çıkan yerlere ait sabık vatandaşlarımız İstanbul'dan ayrılmış ve İstanbul boşalmıştı. Bundan başka elimizde kalan Anadolu'nun en gengin ve mamur olan batı kısmı işgal esnasında yanmış yıkılmış ve Doğu kısmı da aynı halde idi. Bundan dolayı hem Hükümetin kasaları boş ve millet de parasızdı. Ayrıca yurdumuzda kullanılan bir kaç yüz kalem yabancı müstahzarlar ruhsata tabi olduğundan bunlar da piyasada bulunmuyordu. Ayrıca İstanbul hükümeti her nasılsa bir takım aktarlara eczadeposu ruhsatı verdiğinden halk ucuzdur diye buralara akın ediyorlardı. Bu dar vaziyette 1927 senesinde eczaneler ve ecza depoları kanunları neşrolundu. Bu kanuna dayanarak önce aktarlara verilen bu ecza depoları birer birer tasfiye edildi.

Eczahane kanununda on bin nüfusa bir eczahane kaydı vardı. 1927 nüfus sayımında İstanbul'da 700.000 nüfus olduğu anlaşıldı. Bu hale göre 75 eczahane kalması lâzım gelirken bu miktar benim tavassutumla 135'e çıkarıldı. Geri kalan eczahane sahiplerine bir tazminat verilmesini müdafaa ettimse de muvaffak olamadım ve buna da çok üzüldüm. Hatta bunun neticesinde Niğde'de bir şir-pençe ameliyatı geçirdim.

1928 de Tıbbî Müstahzarlar kanunu çıkarıldı. Hem görülen ihtiyaç hem de bu kanunlar sayesinde yerli müstahzarlar çoğalmağa başladı. 1924 de üç dört kalemden ibaret olan yerli müstahzarlarımız bu gün belki bini aşmıştır. Bu canlanmada çıkan kanunların büyük tesiri olmuştur.

1901 senesinde eczacı diploması, bir kimyagerlik vesikası almıştım; yani 62 senelik bir eczacıyım. Yaşım da ilerlemiştir. Meslekin en yaşlısı ve belki de en kıdemlisi olduğumdan eczacılardan bir şey rica edeceğim.

Bahusus genç eczacılarımız büyük şehirlere akın yaparak uzak yerlere gitmek istemiyorlar. Burada Prusya Kralı Frederik'in bir vecizesini söylemek isterim. Frederik demiş ki, «Berlin'de ikinci olacağıma Prusya'nın bir köyünde birinci olmağı tercih ederim.» Buna göre meselâ İstanbul'un تنها bir yerinde tuvalet malzemesi satarak yüzüncü olmak doğru mudur? Uzak bir yerde bir eczahane açan arkadaş belki ilk günlerde biraz sıkılır fakat sonu selâmettir ve o beldenin birincisi olur. Bir nokta daha var: bu gün yurdumuzun her tarafında liseler ve orta okullar açılmıştır ve bunların çoğunda öğretmenlik kadroları boştur. Bu arkadaşlar bu okullarda vekâlet veya asaleten hocalık yaparlarsa hem kendileri hem de memleket için hayırlı olur.

Mesleğimize hayırlı başarılar ve meslektaşlara uzun ömürler dilerim.